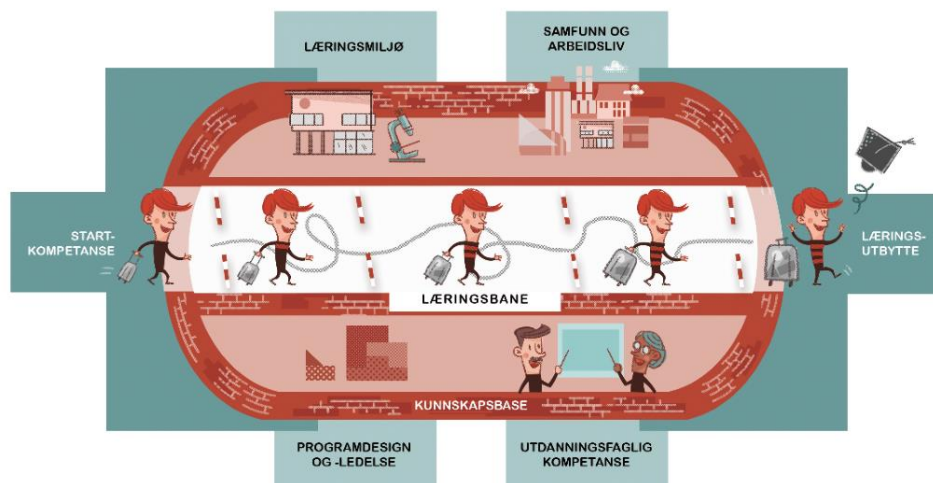

Evaluering av Lektorutdanning for trinn 8-13: Forslag til evalueringstema og evalueringsspørsmål

Komitéens forståelse av kvalitet og evalueringens oppdrag

NOKUTs illustrasjon av kvalitetsområder i høyere utdanning viser en student som starter utdanningen med en viss startkompetanse og går ut med et visst læringsutbytte. Studentens «læringsbane» mellom disse to punktene påvirkes av utdanningens læringsmiljø, programdesign og programledelse, relevans for samfunn og arbeidsliv, og undervisernes utdanningsfaglige kompetanse. Alle disse dimensjonene hviler igjen på en kunnskapsbase.

Evalueringens sakkyndige komité lener seg på en slik forståelse av kvalitet i lektorutdanningene, og anser at dette også inkluderer dimensjoner som prosesskvalitet (hva lektorutdanningene gjør for å utdanne studentene sine, og kvaliteten på lektorstudentenes selvstendige læringsarbeid), innholdskvalitet (lektorutdanningenes faglige innhold, i bred forstand) og resultatkvalitet (nyutdannede lektors forutsetninger for å bidra i dagens og i fremtidens skole).

Evalueringen har som formål å **bidra til videre kvalitetsutvikling i lektorutdanningene ved å generere kunnskap om kvalitetstilstanden og gi råd om utfordringer og tiltak**. For å avgrense evalueringen har komitéen identifisert fem tema med aspekter som er relevante for utvikling av kvalitet i lektorutdanningene. Dette utvalget er basert på et bredt evaluering grunnlag som inkluderer NOKUTs kartlegging, tidligere evalueringer og andre undersøkelser, policydokumenter, NOKUTs innspillmøter og forskningslitteratur.

Evalueringen skal undersøke disse aspektene ved alle institusjonene for å identifisere lokale strategier og prioriteringer, lokale modeller og lokalt arbeid med utdanningskvalitet. Dette vil gjøre komitéen i stand til å diskutere ulike tilnæringer til lektorutdanning, til å peke på ulike styrker og utfordringer, og til å legge til rette for deling av kunnskap og erfaringer på tvers av lektorutdanningene.

Arbeidet så langt

[NOKUTs kartlegging av lektorutdanningene](#) var basert på offentlig tilgjengelige data. Rapporten viste at lektorutdanningene stort sett rekrutterte studenter som har gode karakterer fra videregående skole, men at utdanningene hadde høyt tidlig frafall og lav gjennomføring. Den identifiserte også indikasjoner på utfordringer knyttet til administrativ tilrettelegging og til kobling av teori og

praksis. Kartleggingen hadde ikke tilstrekkelig datagrunnlag for å trekke konklusjoner om hva disse utfordringene skyldtes, eller om de kunne bidra til å forklare frafallet. NOKUT besluttet derfor å følge opp kartleggingen med en evaluering av lektorutdanningene.

NOKUT legger stor vekt på at evalueringen skal være til nytte for de som arbeider med lektorutdanningene på universitetene og høyskolene og i praksisskolene. Prosjektet legger derfor til rette for medvirkning, dialog og erfaringsdeling underveis i prosessen. NOKUTs prosjektgruppe har gjennomført 19 innspillmøter med en rekke interessenter, inkludert representanter fra lektorutdanningene, lektorstudenter, forskere, fagforeninger, skolen og skoleeier. Vi fikk innspill til hvilke tema evalueringen bør fokusere på, hvordan vi kan legge til rette for en god prosess, og sammensettingen av evalueringens sakkyndige komité. Et viktig budskap i møtene var at de som jobber med lektorutdanningene ønsket at evalueringen skulle belyse viktige utfordringer og peke på mulige tiltak.

På [evalueringens nettside](#) finner dere en liste over møtene, en oppsummering av innspillene og en oversikt over den sakkyndige komitéen vi oppnevnte basert på innspillene vi mottok.

NOKUTs prosjektgruppe og den sakkyndige komitéen hadde sitt første møte 18. august, da NOKUT la frem et forslag til evalueringstema og evalueringsspørsmål basert på kartleggingen og innspillmøtene. NOKUT og komitéen har så samarbeidet om den videre utviklingen av forslaget.

23. september diskuterte NOKUT forslaget med evalueringens referansegruppe, som består av én representant fra hver institusjon som tilbyr lektorutdanning, i tillegg til representanter fra fagforeninger, studentforeninger og skoleeier. Liste over medlemmene i referansegruppa ligger på [evalueringens nettside](#). Basert på innspillene fra referansegruppa reviderte vi forslaget i samarbeid med den sakkyndige komitéen.

Lektorutdanningene er komplekse og involverer ulike aktører i UH-sektoren, i skolen, i kommuner og i fylkeskommuner. Gjennom innspillmøtene og referansegruppa har vi fått mange gode innspill som har bidratt til grunnlaget for forslaget til evalueringstema og evalueringsspørsmål. Vi ønsker nå å innhente synspunkter på forslaget fra berørte parter. Som det står i høringsbrevet, inviterer vi nå til kommentarer på dette:

- Er evalueringstemaene tydelig beskrevet?
- Vi ønsker at evalueringen skal være til nytte for de som arbeider med lektorutdanningen. Er dette de viktigste evalueringsspørsmålene?
- Kan evalueringsspørsmålene formuleres på en bedre måte?
- Er dette de viktigste underpunktene for evalueringsspørsmålene? Mangler det viktige underpunkter, eller kan vi velge bort noen av de vi har inkludert her?

Tema 1: Nasjonal styring og institusjonell autonomi

Her foreslår vi at komitéen vurderer rammene og handlingsrommet i nasjonale strategi- og styringsdokumenter (rammeplanen, retningslinjene, Lærerutdanning 2025, mv.), og hvilke muligheter og utfordringer dette medfører for arbeidet med utdanningskvalitet i de ulike lektorutdanningene.

Vi foreslår også at komitéen undersøker hvordan ulike aktører forstår og bruker dokumentene, og hvordan de opplever dokumentenes nytte og handlingsrom.

Nasjonal styring og institusjonell autonomi	
Forslag til evalueringsspørsmål Hva skal den sakkyndige komiteen vurdere?	
1.1 Hvordan forstås og brukes sentrale nasjonale strategi- og styringsdokumenter av ulike aktører i lektorutdanningene? 1.2 Hvordan fremmer og hemmer nasjonale styrings- og strategidokumenter arbeidet med kvalitet i lektorutdanningene?	
Underpunkter Innenfor disse spørsmålene kan komitéen for eksempel undersøke:	
<ul style="list-style-type: none"> a) Kjennskap til og fortolkning av nasjonale styrings- og strategidokumenter (rammeplanen, retningslinjene, Lærerutdanning 2025, mv.) i UH og i praksisfeltet b) Ulike aktørers vurdering av rammene og handlingsrommet nasjonale styrings- og strategidokumenter gir kvalitetsarbeidet i lektorutdanningene c) Opptakskrav, rekruttering til lektorutdanning og muligheter for innpassing av tidligere utdanning d) Forsinkelser, omvalg og frafall i lektorutdanningene e) Nasjonal finansiering av lektorutdanningen f) Samsvar mellom nasjonale styringsdokumenter og praksisfeltets medansvar for lektorutdanning g) Forventninger om profesjonsnærhet og forskningsbasert utdanning h) Nasjonale ambisjoner og institusjonelle ressurser og prioriteringer	

Tema 2: Ledelse, organisasjon og samarbeid i lektorutdanningene

NOKUTs kartlegging viste at lektorutdanningene er organisert på ulike måter ved de ulike UH-institusjonene, men det fantes ikke datagrunnlag for å undersøke de ulike løsningene nærmere. Her foreslår vi at komitéen beskriver lektorutdanningenes ledelses- og organisasjonsstrukturer og vurderer hvilke muligheter og utfordringer de medfører for arbeidet med kvalitet i lektorutdanningene.

Med organisasjonsstrukturer mener vi hvordan de enkelte lektorutdanningene er organisert. Her tenker vi blant annet på administrasjon, ledelse og økonomi, eierskap og ansvarfordeling, og strukturer for kommunikasjon, koordinering og samarbeid (mellom ulike fagmiljøer, institusjonsheter, mellom UH-institusjoner og skoler, mv.).

Ledelse, organisasjon og samarbeid i lektorutdanningene	
Forslag til evalueringsspørsmål Hva skal den sakkyndige komiteen vurdere?	
2.1 Hvordan er lektorutdanningene organisert og ledet? 2.2 Hvilke muligheter og utfordringer medfører ulike ledelses- og organisasjonsstrukturer for arbeidet med kvalitet i lektorutdanningene?	
Underpunkter Innenfor disse spørsmålene kan komitéen for eksempel undersøke:	
a)	Ledelses- og organisasjonsstrukturer (inkl. f.eks. styrker og utfordringer knyttet til forskjellige organisasjonsstrukturer og bevissthet rundt praksisskolens plass i organisasjonsstrukturen)
b)	Finansieringsmodeller på institusjonsnivå
c)	Arenaer og former for samarbeid mellom ulike aktører i lektorutdanningene (ledelse, administrativt ansatte, undervisere og studenter ved UH-institusjonene og skoleeiere, skoleledere og praksisveiledere)
d)	Rolleforståelse, ansvarsfordeling og kommunikasjon mellom ulike aktører i lektorutdanningene (ledelse, administrativt ansatte, undervisere og studenter ved UH-institusjonene og skoleeiere, skoleledere og praksisveiledere)
e)	Opplevd kvalitet i den administrative og faglige organisering av studiet
f)	Sammenheng mellom organisasjon og samarbeid / frafall og fullføring

Tema 3: Helhet og sammenheng i lektorutdanningene

Lektorutdanningene er komplekse, tverrfaglige studieprogrammer som inkluderer pedagogikk, fagdidaktikk, disiplin-fag og praksisopplæring. NOKUTs kartlegging viste at studenter ønsket mer kobling mellom de ulike delene av studieprogrammet, mens «faglig integrasjon» ble diskutert som en viktig utfordring i de fleste innspillsmøtene. Her foreslår vi derfor at komitéen undersøker hva ulike aktører gjør for å utvikle helhet og sammenheng i lektorutdanningene. Som en del av dette arbeidet kan komitéen beskrive de valgene som lektorutdanningene¹ tar i arbeidet med helhet og sammenheng og de ulike måtene de jobber med helhet og sammenheng. De kan også identifisere muligheter og utfordringer knyttet til dette arbeidet og faktorer som hindrer og fremmer helhet og sammenheng i lektorutdanningene. Videre kan komitéen så langt det lar seg gjøre, vurdere hvordan arbeidet med helhet og sammenheng bidrar til kvalitetsutvikling.

Helhet og sammenheng
Forslag til evalueringsspørsmål Hva skal den sakkyndige komiteen vurdere?
3.1 Hva gjør lektorutdanningene for å utvikle helhet og sammenheng i studieprogrammene? 3.2 Hva hindrer og fremmer lektorutdanningenes arbeid for å utvikle helhet og sammenheng i studieprogrammene?
Underpunkter Innenfor disse spørsmålene kan komitéen for eksempel undersøke:
a) Tiltak og aktiviteter for å utvikle helhet og sammenheng i lektorutdanningene b) Begrepsforståelser av «helhet og sammenheng», «integrasjon» og «progresjon» i lektorutdanningene c) Oppfattet betydning av «integrasjon» og «progresjon» for helhet og sammenheng i lektorutdanningene d) Ulike aktørers opplevelse av helhet og sammenheng i lektorutdanningene e) Sammenheng i og mellom disiplin-fag, fagdidaktikk, pedagogikk og praksisopplæring f) Betydning av opplevd helhet og sammenheng for frafall/fullføring

¹ Med «lektorutdanningene» mener vi her de ulike aktørene i lektorutdanningene.

Tema 4: Lektorstudentenes identitet og tilhørighet

Lektorstudenter studerer pedagogikk, fagdidaktikk og to ulike disiplin-fag på campus, og har praksisopplæring i skolen. Gjennom studieløpet møter de derfor ulike faglige, sosiale og profesjonsfellesskap, og dette kan medføre både muligheter og utfordringer. Her foreslår vi derfor at komiteén frembringer kunnskap om mulige sammenhenger mellom hvordan lektorutdanningene legger til rette for at lektorstudentene skal utvikle studentidentiteter som rommer både fag og profesjon, lektorstudentenes opplevelser av identitet og tilhørighet, og lektorstudentenes motivasjon, innsats og trivsel. Komiteen kan også undersøke hva dette kan bety for frafall og fullføring.

Lektorstudentenes identitet og tilhørighet	
Forslag til evalueringsspørsmål Hva skal den sakkyndige komiteen vurdere?	
4.1	Hvordan legger lektorutdanningene til rette for at lektorstudentene skal utvikle studentidentiteter som rommer både fag og profesjon?
4.2	Hva fremmer eller hindrer arbeidet med å legge til rette for at lektorstudentene skal utvikle studentidentiteter som rommer både fag og profesjon?
Underpunkter Innenfor disse spørsmålene kan komiteén for eksempel undersøke:	
a)	UH-institusjoners, praksisskolers og studentforeningers tiltak og aktiviteter som legger til rette for at lektorstudenter skal føle tilhørighet til lektorutdanningen og utvikle studentidentiteter som rommer både fag og profesjon
b)	Lektorstudentenes opplevelse av identitet og tilhørighet
c)	Studenters opplevelse av sosiale fellesskap, faglige fellesskap og profesjonsfellesskap
d)	Sammenheng mellom opplevd identitet og tilhørighet, og motivasjon, trivsel, innsats og fullføring

Tema 5: Nye lektorers kompetanse og videre utvikling

Dette temaet belyser det den sakkyndige komitéen innledningsvis omtaler som lektorutdanningenes «resultatkvalitet», altså nyutdannede lektorers forutsetninger for å bidra i dagens og i fremtidens skole. Her foreslår vi at komiteen frembringer kunnskap om hvordan nyutdannede lektorers kompetanse oppfattes av undervisere i lektorutdanningene, av de nye lektorene selv, og av veiledere, lærere og ledelse i skolen. «Skolen» inkluderer her ungdomsskole og videregående opplæring (studieforberedende og yrkesfag). Vi foreslår også at komitéen undersøker hvordan nyutdannede lektorer opplever at de får brukt og utviklet sin kompetanse, og hva som hindrer og fremmer utvikling.

Her kan komiteen også vurdere disse funnene opp mot detaljnivået og omfanget av læringsutbyttebeskrivelsene i rammeplanen.

Nye lektorers kompetanse og videre utvikling	
Forslag til evalueringsspørsmål Hva skal den sakkyndige komiteen vurdere?	
5.1 Hvordan oppfatter nye lektorer sin egen kompetanse, og hvordan oppfattes den av ulike aktører i lektorutdanningene og i skolen?	
5.2 I hvilken grad og hvordan opplever nye lektorer at de får ta i bruk og videreutvikle sin kompetanse i skolen?	
Underpunkter Innenfor disse spørsmålene kan komitéen for eksempel undersøke:	
a) Skolens behov for lærerkompetanse (inkl. fagkombinasjoner og samsvar mellom skolens behov og lektorutdanningens læringsutbyttebeskrivelser)	
b) Nye lektorers oppfatning av egen kompetanse	
c) Lektorutdanningenes oppfatning av skolens behov for lærerkompetanse og av sine kandidaters kompetanse	
d) Skolens oppfatning av og tilfredshet med lektorkandidaters kompetanse	
e) Nyutdannede lektorers muligheter for videre utvikling	
f) Nyutdannede lektorer som ikke arbeider i skolen	

Arbeidet videre

Sammen med den sakkyndige komitéen skal vi bruke høringssvarene i arbeidet med å definere evalueringstema og fastsette evalueringsspørsmål og underpunkter. Disse blir publisert på evalueringens nettside i januar 2021. Den neste fasen av prosjektet er datainnsamling og dataanalyse, som vil pågå i perioden januar – oktober 2021. Komiteen begynner så arbeidet med sluttrapporten.